

HELMI KROHN

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

NAISIA

HELMI KROHN

NAISIA

ELÄMÄKERRALLISIA KUVIA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

TURKU
KIRJAPAINO POLYTYPOS
1918

Näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-322-7

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Nämät naiskuvat, joista osa on aikaisemmin ilmestynyt »Valvojassa» ja »Nuoressa Suomessa» vv. 1904—1916, ovat syntyneet muiden töiden lomassa. Ne eivät pyydä olla mitään itsenäisiä kirjoitelmia, ainoastaan vaatimattomia tienviittoja niille, jotka haluavat lähemmin tutustua kysymyksessäoleviin henkilöihin ja heidän elämänvaiheisiinsa. Mitään erikoista suunnitelmaa en myöskään ole seurannut valitessani juuri nämät naiset. He niin sanoakseni ovat sattuneet tielleni ja herättäneet mielenkiintoani, samoin kuin ihmiset, joihin elämän varrella tutustuu. Se että he kaikki ovat »kirjatuttavuuksia», ei varsinaisesti muuta asiaa. Korkeintaan että käsilläolevien ainesten ja todistuskappaleitten nojalla voi lähemmin syventyä heidän sielunelämänsä kuin useinkin ihmisten, joiden parissa sattuu elämään.

Toiset näistä naisista ovat tehneet itsensä tunnetuiksi kirjallisuuden tai taiteen, toiset elämän-

taidon alalla. Mutta yhteinen piirre heille kaikille on voimakas persoonallisuus, jonka kehitystä eivät mitkään ulkonaiset olosuhteet ole voineet ehkäistä ja joka on lyönyt leimansa heidän ympäristöönsä.

Jos edes jokukin näistä naisista löytää tien lukijan sydämeen ja pääsee hänen ystäväkseen, niin on tämä kirjanen täyttänyt tehtävänsä.

Helsingissä elokuulla 1918.

Helmi Krohn.

SISÄLLYS:

	Sivu
Malwida von Meysenbug	9
Rahel Varnhagen	38
Richard Wagner ja naiset	60
Amalie Skram	79
Helene von Racowitza	93
Pauline Viardot ja Ivan Turgenjev	116
Bettina von Arnim	141
Camilla Collett	168

MALWIDA von MEYSENBUG.

Meidän käytännöllisenä aikakautenamme tapaa ani harvoin henkilöitä, jotka jonkun ihanteen innostamina vapautuvat sovinnaisista säännöistä ja seuraavat vain sitä lakia, jonka heidän oma herkkä omatuntonsa heille määrää. Heidän lähimmässä ympäristössängsä, useinkin omassa perheessängsä, he eivät niitä muuta kuin ymmärryksen puutetta, ja kun he siitä huolimatta rohkevat pysyä uskollisina ihanteilleen ja toteuttaa niitä itse elävässä elämässä, niin heitä helposti leimataan omituisiksi ja haaveileviksi. Ja kuitenkin usein juuri nämä perheen »kadotetut» jäsenet jättävät jälkimaailmalle tiedon siitä, että yleensä sennimisiä perheitä on ollut olemassa-kaan.

Tuollainen harras idealisti oli saksalainen kirjailijatar Malwida von Meysenbug. Hänen voimaikansa kohdistuu oikeastaan viime vuosisadan

keskivaiheeseen; mutta pitkän elämänsä varrella, jota kesti lähes kokonaisen vuosisadan, hän kuului ehkä enemmän nykyaikaan kuin menneisyyteen. Hän oli yksi niitä voimakkaita naisia, tienraivaajia, jotka ovat syntyneet ennen aikaansa, mutta jotka kehitykselle ovat välttämättömiä. Hän oli aikansa uhri sen vuoksi, että hän oli aikalaisiansa laajanäköisempi, sen vuoksi, ettei häntä ymmärretty siinä piirissä, johon hän synnyltään olisi kuulunut. »Teidän sisarenne on idealisti», kirjoitti eräs hänen ystävänsä kerran hänen sisarellensa, »ja hän tahtoo elää ihanteensa mukaan. Voipi kehoittaa häntä luopumaan jostakin aikeesta, jos se näyttää varomattomalta, mutta hänelle on annettava täysi toimintavapaus, eikä ole oikeutta epäillä hänen aikeittensa puhtautta.»

Malwida von Meysenbug taisteli naisemansipationin puolesta, vaikkei hän ollutkaan niitä, jotka kokoussaleissa esiintyvät ja suurin sanoin ajavat asiatansa. Hän ei ollut niitä emansipationin intoilijoita, jotka liiallisuuksiin menemällä ovat ehkä asiatansa vahingoittaneetkin. Hän taisteli emansipationin puolesta omalla elämälänsä, itse vapautumalla kahlehtivista siteistä,

itse hankkimalla itselleen riippumattoman aseman. Ja vaikka hän vaati naiselle perinpohjaisempaa ja tietopuolisempaa kasvatusta ja luonteen itsenäisyyden kehittämistä, niin hän samalla piti naisen työtä kodin piirissä nuoren sukupolven kasvattajana erittäin tärkeänä.

Eräässä kirjoituksessaan hän lausuu naisen asemasta seuraavin sanoin:

»Samoin kuin perhe-elämä ei voi olla täydellinen, jos isä yksin hallitsee eikä äiti seiso hänen rinnallaan yhdenvertaisena ja jalossa sopusoinnussa, niin ei myöskään yhteiskunta voi saavuttaa sivistyksen korkeimpia päämaaleja ja puhdasta, henkistä jaloutta, jos toinen puoli yhteiskuntaa ei saa olla mukana neuvottelemassa elämän kaikkein tärkeimmistä kysymyksistä ja laitoista, jotka vaikuttavat suuresti myös heidän elämäänsä ja jotka tähän asti ovat riippuneet ainoastaan miehen armosta tai parhaassa tapauksessa hänen oikeudentunnostaan.»

Malwida von Meysenbug on oikeastaan nykyajan nainen. Hän käsittää emansipatsionin naisen työskentelemiseksi miehen rinnalla, yhdenarvoisuudeksi molempien sukupuolien välillä, ystävälliseksi toverisuhteeksi. Eroitus on vain

siinä, että hän oli itselleen tuon ihanteen luonut ja taistelulla sen saavuttanut, jota vastoin nykyajan nainen käsittää sen luonnollisena oikeutensa.

Malwida v. Meysenbug syntyi Kasselissa 28 p. lokakuuta 1816. Hänen isänsä oli Darmstadtin herttuan ministeri, joka seurasi herttuata hänen rauhattomassa elämässään sittenkin, kun tämä oli luopunut vallastansa. Malvidan lapsuus kului onnellisissa kotiolioissa, hellien vanhempien ja suuren sisarusparven keskuudessa, ja tältä ajalta, niinkuin hän itse sanoo, on hänelle säilynyt »hilpeyden valoisa hohde».

Hän sai kehittyä vapaasti ilman koulun pakkoa, ja kotiopetuksen rinnalla jäi hänelle kyllin aikaa kehittämään taiteellisia lahjojansa, harjoittamaan musiikkia ja maalausta, sekä oleskelemaan luonnon helmassa, jonka vaikutus häneen läpi elämän oli hyvin suuri. Hienosti sivistyneessä ja aristokraatisessa kodissaan hän oli tilaisuudessa näkemään useita sen aikuisia eteviä miehiä, sekä valtiollisia henkilöitä että taiteen ja kirjallisuuden edustajia. Klassikkojen mestariteoksia luettiin iltaisin ääneen perheen piirissä, ja

soittoa ja laulua harjoitettiin innokkaasti. Malwidalla itsellään oli varsin kaunis ääni, ja hänen nuorempi sisarensa soitti erittäin hyvin pianoa.

Mutta tämä lapsuuden ja ensimmäisen nuoruuden rauhallinen ja valoisa aika loppui hyvin äkkiä. Vuoden 1830 vallankumouksen mainingit eivät olleet tuntumatta Darmstadtin herttuakuntaankaan, herttuan oli pakko luopua vallastansa, ja kansan raivo ei kohdistunut yksin sortajaansa, vaan tämän ystäviinkin. Omin silmin sai Malwida nähdä raivostuneen kansanjoukon kerääntyvän kotinsa edustalle, lyövän ruutuja rikki ja uhkaavan hänen omaistensa henkeä. Perhe pääsi pakenemaan ja muutti pieneen Detmoldin kaupunkiin, ja ministeri seurasi onnetonta herttuaansa tämän alituisilla matkoilla.

Täten Malwida ensi kertaa sai tuntea vallankumouksen voimaa, ja se synnytti hänen miellesään ristiriitaisia tunteita, katkeruutta, kun hän kadotti siten kotinsa ja huolettoman nuoruuden aikansa, mutta samalla myös jotakin muutaakin, jota hän ei vielä voinut itselleen selvittää. Se oli ikäänkuin ensimmäinen alku siihen taisteluun, joka myöhemmin elämässä tuli hänelle niin merkitseväksi ja hänen kohtaloaan ratkaisevaksi.

Perheen muutettua Detmoldiin, tuli Malwidan ensi työkseen käydä rippikoulua, ennenkuin hän saisi ottaa osaa seuraelämään ja sen huveihin. Mutta tämä rippikoulu aika vaikutti häneseen toisin, kuin mitä perhe oli olettanut. Uskonnon-opetus ei Malwidan tähänastisessa kasvatuksessa ollut ensinkään tullut kysymykseen. Sitä valtavamman vaikutuksen se nyt häneseen teki, ja hän, joka muutenkin oli taipuvainen vaipumaan mietteihinsä ja viettämään itseensä suljettua elämää, toivoi nyt tästä opetuksesta löytävänsä totuuden ja elämän salaisuuden. Mutta mitä enemmän hän koetti syventyä uskonnollisiin kysymyksiin, sitä ristiriitaisemmaksi hänen sisäinen olentonsa muuttui, ja epäily kalvoi hänen mieltänsä. Yksinänsä hän taisteli nyt taistelunsa, sillä samalla kun uskonnon totuudet vetivät häntä puoleensa, viekoitteli häntä myös elämä täysivoimaisena, joskaan ei sellaisena, kuin hänen omaisensa sen käsittivät: tyhjänä seurusteluna, huvina ja tanssiaisina. Vihdoin toimiva elämä hänet voittikin, mutta vasta monien vuosien perästä hän taistelemalla saavutti oman vapaan elämänkatsomuksen.

Ensimmäisen varsinaisen vaikutuksen siihen muutokseen, joka vähitellen hänen elämässään

nākōispainos ntamo 2012

9 789522 153227 >

www.ntamo.net